

CỘNG ĐỒNG ISLAM GIÁO Ở VIỆT NAM HIỆN NAY: THỰC TRẠNG, XU HƯỚNG BIẾN ĐỔI VÀ GỢI Ý CHÍNH SÁCH

CHỦ NHIỆM ĐỀ TÀI: PGS, TS. CHU VĂN TUẤN

Đề tài khoa học cấp Quốc gia

Cơ quan chủ trì: Viện Nghiên cứu Tôn giáo, Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam

Thời gian nghiên cứu: Năm 2019-2022

Hiện nay, Islam giáo quốc tế và khu vực đang có những tác động, ảnh hưởng đến cộng đồng Islam giáo ở Việt Nam. Cộng đồng người Chăm ở Việt Nam đang tăng cường các mối quan hệ xuyên biên giới với người Chăm ở các nước trong khu vực, cũng như với cộng đồng người Chăm Việt Nam ở nước ngoài. Trong bối cảnh cộng đồng Islam giáo đang có những vận động, biến đổi và tương tác trên nhiều khía cạnh của đời sống xã hội, cần có những nghiên cứu một cách hệ thống, cả về lý luận và thực tiễn đối với những vấn đề nêu trên, đặc biệt là những nghiên cứu nhằm chỉ ra những tác động của Islam giáo quốc tế và khu vực đối với Islam giáo ở Việt Nam, nhận định xu hướng vận động, phát triển của cộng đồng Islam giáo ở Việt Nam trong thời gian tới, từ đó đưa ra những tư vấn, điều chỉnh chính sách cho phù hợp với tình hình thực tế.

Với 6 chương, 21 tiết, trên cơ sở mục tiêu và nhiệm vụ đã đặt ra, đề tài *Cộng đồng Islam giáo ở Việt Nam hiện nay: Thực trạng, xu hướng biến đổi và gợi ý chính sách* đã làm rõ những nội dung sau:

Một là, khái quát sơ lược về cộng đồng người Chăm theo Islam giáo ở Việt Nam hiện nay. Cộng đồng Islam giáo là một cộng đồng khá bền vững, ít có những biến đổi trong niềm tin và thực hành tôn giáo của mình. Mức độ thực hành (mức độ siêng năng, nhiệt thành) của tín đồ Islam giáo thời gian gần đây tăng cao hơn trước, thể hiện ở việc thường xuyên tham gia các buổi lễ tại thánh đường. Nguyên nhân là, đời sống vật chất, tinh thần của tín đồ Islam giáo được nâng cao hơn trước, cơ sở thờ tự (thánh đường, tiểu thánh đường) được xây dựng, sửa chữa khang trang, ban quản trị các thánh đường được thành lập, vv.. Đó là những yếu tố góp phần tăng cường, củng cố niềm tin tôn giáo cũng như tăng cường thực hành tôn giáo của tín đồ.

Hai là, qua nghiên cứu, khảo sát về cộng đồng này, nhóm tác giả đã chỉ ra những vấn đề cần tiếp tục giải quyết trong thời gian tới. *Trước hết*, đời sống kinh tế của cộng đồng người Chăm vẫn còn ở mức trung bình, trong khi đó Nhà nước, chính quyền địa phương các cấp đã có nhiều sự hỗ trợ thông qua các chương trình

mục tiêu quốc gia, chương trình phát triển kinh tế - xã hội, vv.. Đời sống kinh tế của cộng đồng người Chăm Islam giáo chưa phát triển tương xứng với sự đầu tư, hỗ trợ của Nhà nước cũng như những nguồn lực và tiềm năng khác. *Thứ hai*, cộng đồng người Chăm Islam giáo có trình độ học vấn không cao, đa phần học hết tiểu học, càng ở bậc giáo dục cao hơn, tỷ lệ càng thấp. Tín đồ Chăm Islam giáo tham gia các cơ quan, ban, ngành của địa phương không nhiều và tỷ lệ này thấp hơn hẳn so với tín đồ Chăm Bani hay Chăm Bà La Môn. *Thứ ba*, cộng đồng người Chăm Islam giáo ngày càng hòa nhập hơn với cộng đồng xã hội, song một bộ phận tín đồ vẫn tồn tại tâm lý mặc cảm, tự ti. Bên cạnh đó, tâm lý thụ động, trông chờ, ỷ lại vào sự hỗ trợ của Nhà nước, của các tổ chức xã hội trong và ngoài nước cũng vẫn tồn tại trong một bộ phận không nhỏ tín đồ Islam giáo. *Thứ tư*, vẫn tồn tại những mâu thuẫn, xung đột giữa cộng đồng người Chăm Islam giáo với cộng đồng người Chăm Bani và Chăm Bà La Môn. Mặc dù hiện tại các mâu thuẫn này đã được chính quyền và cộng đồng giải quyết, song những nguy cơ mâu thuẫn, xung đột vẫn luôn tiềm ẩn bởi có những khác biệt trong giáo lý, giáo luật của các tôn giáo. Bên cạnh đó, ngay trong bản thân nội bộ cộng đồng người Chăm Islam giáo cũng có những mâu thuẫn, nếu không giải quyết thỏa đáng sẽ luôn tiềm ẩn nguy cơ mâu thuẫn, xung đột. *Thứ năm*, trong bối cảnh tăng cường hội nhập, giao lưu quốc tế, cộng đồng người Chăm Islam giáo đã mở rộng giao lưu hợp tác quốc tế, số lượng tín đồ Chăm Islam giáo đi du học, du lịch, hành hương, tham gia các hội nghị, hội thảo, diễn đàn về Islam giáo

ngày càng tăng. Bên cạnh đó, ngày càng có nhiều đoàn quốc tế đến với cộng đồng người Chăm Islam giáo. Ngoài những thời cơ, thuận lợi thì việc mở rộng quan hệ quốc tế cũng tiềm ẩn những nguy cơ về an ninh quốc gia, đặc biệt là việc các thế lực thù địch ở nước ngoài lợi dụng tín ngưỡng, tôn giáo để chống phá Đảng và Nhà nước Việt Nam.

Ba là, trên cơ sở nghiên cứu thực trạng cộng đồng người Chăm Islam giáo ở Việt Nam trên nhiều phương diện, đề tài chỉ rõ một số vấn đề đặt ra cũng như nghiên cứu việc thực thi chính sách, pháp luật đối với cộng đồng người Chăm Islam giáo, từ đó đưa ra một số kiến nghị, giải pháp đối với cộng đồng người Chăm Islam giáo trong thời gian tới. *Đối với nhóm giải pháp từ phía Nhà nước*, đề tài đề xuất các nhóm giải pháp về phát triển kinh tế, nâng cao đời sống vật chất, giải quyết công ăn việc làm...; về phát triển đời sống văn hóa, xã hội của cộng đồng Chăm Islam; về dân tộc, tôn giáo; về đảm bảo an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội. *Đối với nhóm giải pháp từ phía cộng đồng xã hội*, đề tài đề xuất các tổ chức xã hội, các doanh nghiệp cần tăng cường quan tâm, hỗ trợ, chia sẻ kinh nghiệm, kết nối để thúc đẩy phát triển kinh tế cộng đồng Chăm Islam giáo. *Đối với nhóm giải pháp từ phía cộng đồng người Chăm Islam giáo*, đề tài nhấn mạnh cần xây dựng tinh tích cực, chủ động, không ỷ lại của một bộ phận tín đồ Chăm, phát huy các tiềm năng, thế mạnh của cộng đồng trong phát triển sản xuất, kinh doanh, dịch vụ, tận dụng những cơ hội trong bối cảnh quan hệ quốc tế mở rộng để phát triển kinh tế, nâng cao thu nhập ■

NHU MAI giới thiệu